

20 aastat kirjastuse Medicina asutamisest

Väino Sinisalu – Eesti Arst

Aprillis 1993 kirjutati alla ASI Medicina asutamisleping. Ettevõtmise algatas Soome Arstide Selts Duodecim, kellest koos kirjastuse Kustannus OY Duodecim ja Eesti Arstide Liiduga said kirjastuse võrdväärse osanikud.

Kirjastuse Medicina eesmärgiks seati eestikeelsete meditsiinalaste õppe- ja käsiraamatute väljaandmine nii tõlgetena eelkõige soome keelest kui ka Eesti oma autorite originaalteostena.

Kirjastuse töö ohjamiseks moodustati juhatus, kus iga organisatsiooni esindas 2 liiget, kellele polnud ette nähtud töötasu. Tegelikku tööd korraldas palgaline direktor. Juhatuse ülesandeks sai eelkõige kirjastatavate teoste välja- valimine, lähtudes Eesti lugejate vajadustest, ja kogu tegevuse koordineerimine. Medicina direktori kohuseid on alates kirjastuse asuta-

misest kuni tänaseni täitnud Kaja Uska. Duodecimi seltsi on esindanud traditsiooniliselt seltsi esimees (algul prof K. Raivio) ning seltsi peasekretär (algul Jan Lindgren). Kustannus OY lähetas juhatusse direktori Ritva Katteluse (tema järglasena on juhatuses Pekka Mustonen) ja seltsi varahoidja Taisto Kuroneni, kes on juhatuse liige praeguseni. EALi on kuni tänaseni esindanud Väino Sinisalu, veel on juhatusse kuulunud Indrek Oro, meie seast lahkunud Matt Mägi, praegu on juhatuses prof Ain-Elmar Kaasik.

Medicina on aastas regulaarselt välja andnud 5–6 raamatut, mille trükiarv on 800–1000 eksemplari. Praeguseks on välja antud üle 100 trükise. Raamatuid on võimalik tellida posti teel, osta Medicina kontorist Tallinnas või EALi kontorist Tartus, samuti on need saadaval raamatukauplustes.

Enamik välja antud raamatutest on olnud Kustannus OY väljaannete tõlked, Eesti autoritelt on nende aastate jooksul laekunud 15 käsikirja.

Enam nõutud on olnud tõlke- raamat „Inimese anatoomia ja füsioloogia”, millest on tehtud mitu kordustrukki ja mida on nüüdseks müüdnud üle 9000 eksemplari. Nõutumatest raamatutest võib veel esile tuua „Üldarsti käsiraamatu” (müüdnud üle 3000 eksemplari), laiale lugejaskonnale mõeldud „Tervise käsiraamatu” (müüdnud üle 3000 eksemplari) ja Anne Ormissoni teose „Sünnist esimese sammuni”. Eriliselt väärib esiletõstmist prof R. Birkenfeldti eesvedamisel Eesti kolleegide koostatud „Reumatoloogia”, mida on välja antud kolm uuendatud trükki. Kaks kordustrukki on tehtud „Meditsiinisõnastikust”, mis on valminud koostöös soome autorite ja Eesti meditsiiniterminoloogia komisjoniga.

Peab tänuga tunnustama Soome kolleegide suurt panust Medicina loomisel ja tegevuse toetamisel. Duodecimi selts ja Ritva Kattelus isiklikult aitasid leida ruumid, vajaliku mööbli ja varustuse (arvutid) ning andsid algkapitali tegevuse alustamiseks. Esimene raamat „Vältimatu abi käsiraamat” ilmus 1994. aasta algul. Suur oli eelkõige Kustannus OY abi kirjastuse tegevuse korraldamisel ja nendelt saadud teave trükiste kohta, mida on Soomes enam müüdnud. Seda teades sai kindlamalt valida, milliseid neist tõlkida ja Eestis avaldada. Soome poole tõsist suhtumist näitab ka see, et kirjastuse juhatusse on alati kuulunud Duodecimi seltsi esimees ja peasekretär, kes valitakse seltsi juhtima tähtajaliselt ning kelle volituste lõppemisel on asunud juhatusse uued kolleegid.

Pilt 1. Kirjastus Medicina on alustanud tööd (1993. aasta). Vasakult Kaja Uska, Kustannus OY direktor Ritva Kattelus ja Duodecimi seltsi esimees Kari Raivio.

Pilt 2. 1993. aastal Kustannus OY spetsialistide juures koolitusel. Paremtal Kustannus OY esindajad Lasse Hakkarainen ja Mira Pitkänen ning Medicina poolt Väino Sinisalu ja Kaja Uska.

Paljude aastate vältel oli ka Medicina majandustegevus mõõdukalt kasumlik: osanikud dividende välja ei võtnud, vaid raha kasutati tegevuse arendamiseks. Alates 2008. aastast, üldise majandussurutise ajal vähenes ka Medicina raamatute müük oluliselt ja pole seni paranenud. Seesugused raskused on ka Kustannus OY tegevuses ning kirjastustöös üldiselt.

Meditsiinilise kirjasõna vaatenurgast võib nõudluse vähenemine trükiraamatute järele olla osaliselt seotud sellega, et internetis on vabalt kättesaadavad mitmesugused andmebaasid, mida regulaarselt ajakohastatakse, ning paljud meditsiiniajakirjad. Raamatu, eriti tõlkeraamatute väljaandmine nõuab pikemat ettevalmistusaega ja sageli on teos seega juba ilmudes pisut vananenud. Teisalt ei ole paljudel põhjustel Eesti spetsialistid seni olnud kuigi produktiivsed kirjutajad ega ole loota, et see lähiajal muutub.

Praeguseks on olukord selline, et Medicina oma senises tegevusplaanis ei ole enam jätkusuutlik. Soome Kustannus OY püüab analoogsest olukorrast välja tulla viisil,

et panustab enam elektroonilisse kirjastamisse. Nii on käsiraamatuid lihtsam ja odavam ajakohastada. Oma toodangu levitamine on neil samuti lihtsam, kuna lisaks haiglatele ostavad väljaandeid kohalikud omavalitsused, kelle hooleks on piirkondlik meditsiinkorraldus. Medicina raamatuid on õnnestunud seni müüa vaid ükshaaval kolleegidele ja teistele huvilistele.

Pilt 3. 2002. aasta juhatuse koosolek. Vasakult Väino Sinisalu, Kaja Uska, Indrek Oro, Duodecimi esimees Amos Pasternack, seltsi peasekretär Ilkka Rauramo.

Pilt 4. Mõned Medicina raamatud.

Medicina on praegu seisus, kus vanaviisi ei saa jätkata ja uues olukorras tegevuse jätkamiseks ei ole veel kindlat tegevuskava. Kahtluseta võib aga väita, et Medicina tegevusel eestikeelse meditsiinilise kirjasõna loomisel ja levitamisel on olnud tõsine panus Eesti rahvuskuultuuri edendamisse.

eestiarst@eestiarst.ee